

Mergaitėms nemokami skiepai nuo gimdos kaklelio vėžio

Užkrečiamųjų ligų ir AIDS centro (ULAC) medikai primena, kad mergaitės, kurioms 2016 m. rugsėjo 1 d. ir vėliau sueis 11 metų - valstybės lėšomis bus skiepijamos nuo žmogaus papilomos viruso (ŽPV). Šis virusas sukelia gimdos kaklelio vėžį. Vakcina bus išduodama Asmens sveikatos priežiūros įstaigoms po šių metų rugpjūčio 24 d. Norintys paskiepyti savo atžalas tėvai ar globėjai turėtų kreiptis į šeimos gydytoją.

Profilaktinės patikros ir skiepai – tai būdai, kurie padeda išvengti gimdos kaklelio vėžio. „Prieš dvidešimt metų buvo manoma, kad gimdos kaklelio vėžys yra paveldimas. Tačiau iš tiesų tai yra virusinės kilmės liga, kuri plinta lytiniu keliu. Šiuos kelis faktus dar ir dabar ne visos moterys žino, – teigė ULAC direktorius prof. dr. Saulius Čaplinskas. Gimdos kaklelio vėžį gali sukelti 15 žmogaus papilomos viruso rūšių.

Virusas sukelia pakitimų gimdos kaklelio ląstelėse, kurie ilgainiui gali virsti vėžiu. Pirminių ląstelių pakitimų moteris nejaučia. Pakitimus galima aptikti tik vienu būdu – profilaktine patikra, o išvengti – pasiskiepijus. Pasak prof. dr. S. Čaplinsko, Lietuvoje gimdos kaklelio vėžys užima trečią vietą tarp naujų diagnozuotų onkologinių moterų ligų ir kasdien Lietuvoje ši liga diagnozuojama dviem moterims. Palyginti su kitomis ES šalimis, tai itin aukštas sergamumas. Todėl apsauga nuo gimdos kaklelio vėžio yra labai svarbi ir kiekviena moteris turi žinoti tam tikrus faktus apie šios ligos prevenciją.

Europoje į nacionalinius vaikų profilaktinių skiepimų kalendorius mergaičių skiepimus nuo žmogaus papilomos viruso yra įsitraukę 20 šalių. Didžiausias mergaičių skiepimo apimtis nuo ŽPV yra pasiekusi Jungtinė Karalystė - 92 %, o kitose šalyse skiepimų apimtys siekia 60 - 80 %. Iki šiol Lietuvoje pagal statistinę ataskaitos formą „Profilaktinių skiepimų ataskaita“, kasmet savo lėšomis pasiskiepydavo nuo 500 iki 700 mergaičių iki 18 metų amžiaus.

Pasaulyje gimdos kaklelio vėžys užima ketvirtą vietą tarp dažniausiai pasitaikančių vėžio formų. Pasaulio sveikatos organizacijos duomenimis 2012 m. pasaulyje gimdos kaklelio vėžiu sirgo apie 530 000 moterų. Europoje gimdos kaklelio vėžys yra antroje vietoje po krūties vėžio ir kasmet registruojama apie 33 000 susirgimo atvejų. Lietuvos vėžio registro duomenimis, kasmet Lietuvoje gimdos kaklelio vėžys nustatomas nuo 400 iki 500 moterų, o mirtingumas siekia 10 atvejų 100 000 gyventojų ir tai vienas iš aukščiausių rodiklių Europos regione.

Kaip ŽPV, kuris sukelia vėžį, plinta?

Žmogaus papilomos virusas plinta lytinių keliu. Užsikrėtimo ŽPV rizika priklauso nuo lytinių partnerių skaičiaus: kuo daugiau lytinių partnerių, tuo didesnė rizika užsikrėsti ŽPV.

Kas rizikuoja užsikrėsti ŽPV?

Kiekvienas/a, turintis ar turėję lytinių santykių. Ši infekcija yra labai paplitusi. Lytiškai aktyvūs žmonės bent kartą savo gyvenime yra susidūrę su ŽPV. Net ir tie asmenys, kurie turėjo tik vieną lytinį partnerį taip pat galėjo užsikrėsti ŽPV. Du trečdaliai naujų užsikrėtimų ŽPV įvyksta 15 – 24 gyvenimo metais, tačiau rizika užsikrėsti pavojingais ŽPV tipais moterims išlieka visą gyvenimą.

Kaip galima apsisaugoti nuo ŽPV?

Viena iš apsaugos priemonių – skiepai nuo ŽPV. Geriausia skiepyti mergaites, kurios dar nėra pradėjusios lytinio gyvenimo, t. y. ŽPV dar nėra patekęs į jų organizmą. Vis dėlto, nors daugiau nei du trečdaliai naujų užsikrėtimų ŽPV įvyksta 15–24 gyvenimo metais, rizika užsikrėsti išlieka visą gyvenimą. Medikai primena, kad skiepytis nuo gimdos kaklelio vėžio prasminga beveik visoms moterims. Kuo moteris jaunesnė, tuo geriau į skiepus reaguoja imuninė sistema ir apsauga išlieka ilgiau.

Kaip galiu apsaugoti savo dukrą nuo gimdos kaklelio vėžio?

Nuo šių metų rugsėjo 1 dienos pagal Lietuvos vaikų profilaktinių skiepimų kalendorių bus pradėtos skiepyti 11 metų mergaitės nuo ŽPV infekcijos.

ŽPV skiepų esmė - skiepijama, siekiant užkirsti kelią virusui patekti į organizmą, t.y. iki lytinio gyvenimo pradžios. Todėl šios vakcinės veiksmingiausios yra jaunoms, neturėjusioms lytinių santykių ir ŽPV neinfekuotoms mergaitėms. Kartais girdime klausimų, kodėl reikia skiepyti dukrą, jei ji dar neturi lytinių santykių? Gydytojų argumentas aiškus – vakcina nuo ŽPV, kaip ir kiti skiepai, padeda išvengti ligos. Tai reiškia, kad skiepai geriausiai veikia kol nebuvo jokio kontakto su ŽPV, ypač su 16 ir 18 ŽPV tipais, kurie, kaip įrodyta mokslo, gali sukelti gimdos kaklelio vėžį. ŽPV vakcina yra skiepijama į raumenis. Pakankamam imunitetui susidaryti reikia dviejų vakcinės dozių.

Daugiau informacijos:

Gintarė Bazevičiūtė

Mob.+370 672 94281

gintare@ulac.lt

Švietimo ir komunikacijos skyrius

Užkrečiamųjų ligų ir AIDS centras